

Predsednik Truman priporoča izboljšanje sistema brezposelnostnega zavarovanja

V poslanici kongresu je predlagal raztegnitev sistema, zvišanje podpor in prispevkov. Države naj bi odločile o minimalni podpori

Washington, D. C. — Predsednik Truman je pozval kongres, naj izboljša in raztegne sistem federalnega brezposelnostnega zavarovanja, zviša podpore in prispevke. Dejal je, da njegov načrt predvideva zvišanje stroškov za \$850,000,000 letno na osnovi števila brezposelnih delavcev v preteklem letu.

Truman je naslovil posebno poslanico kongresu iz Key Westa, Fla., kjer je na počitnicah. V tej je predlagal vključitev svojega načrta v sedanji sistem brezposelnostnega zavarovanja, ki je pod upravo 48 držav in federalnim nadzorstvom.

Vsote brezposelnostne podpore in dobe plačevanja se razlikujejo v državah pod sedanjim sistemom zavarovanja. Truman je sugeriral v poslanici, naj bi vsaka država določila minimalno brezposelnostno podporo. Minimalna podpora za neporočene osebe naj bi znašala polovico normalnega zaslužka in strop naj bi bil \$30 na teden. Onim, ki morajo skrbeti za odvisne osebe, naj se podpora zviša za 70 odstotkov in strop naj bi bila tedenska podpora \$42. Plačevala naj bi se najmanj 26 tednov v letu.

Države imajo različne načrte glede plačevanja brezposelnostne podpore. Podpore za neporočene osebe so od \$15 do \$27 na teden in dobe plačevanja od 12 do 26 tednov v letu. Truman je dejal, da je sedanja lestvica plačil nezadostna.

Predsednik je pozval kongres, naj raztegne sistem brezposelnostnega zavarovanja na okrog 6,000,000 delavcev, ki sedaj niso deležni brezposelnostne podpore. Sistem naj bi se raztegnil na firme, ki imajo manj kot osem delavcev, na dva milijona federalnih uslužbencev, 500,000

oseb, ki prejemajo plačo v obliki komišna, in na 200,000 delavcev v industrijah, ki so povezane z agrikulturo.

Raztegnitev sistema brezposelnostnega zavarovanja naj bi se financirala z zvišanjem prispevkov. Na podlagi sedanjega federalnega in državnega zavarovanja znašajo prispevki delodajalcev tri odstotke na mezdna izplačila do vsote letnega zaslužka \$3,000. Ena desetina prispevkov gre federalni vladi, ki izvaja program, ostale desetine pa so kreditirane posameznim državam.

Od držav se ne zahteva naložitev triodstotnega davka na mezdna izplačila, temveč le toliko davka, da krije plačila brezposelnostne podpore. V večini držav je davek manj kot tri odstotke. Truman je naglasil v poslanici, da bi bilo zvišanje prispevkov neznatno v nekaterih državah, v drugih pa sploh ne bi bilo potrebno, ker imajo rezerve v svojih skladih.

Dulles sprejel novo pozicijo

Postal je svetovalec državnega tajnika

Washington, D. C. — John Foster Dulles, velika glava v republikanski stranki, je sprejel pozicijo svetovalca državnega tajnika Achesona. On je bil poražen kot kandidat za zveznega senatorja pri volitvah v New Yorku. Zmagal je demokrat in bivši governor Herbert Lehman.

Imenovanje Dullesa za svetovalca je prebrisana poteza Trumanove administracije. Njen namen je odvrgniti pozornost od kritiziranja državnega departamenta. Administracija je za nadaljevanje dvostrankarske zunanje politike.

Prej je bil imenovan za svetovalca državnega tajnika Achesona John Cooper, bivši republikanski senator iz Kentuckyja. On se bo kot svetovalec udeležil konference zunanjih ministrov treh zapadnih velesil v Londonu v prihodnjem mesecu.

Dulles je zaupnik newyorškega governorja Thomasa E. Deweyja. Ako bi bil slednji izvoljen za predsednika Združenih držav pri volitvah l. 1948, bi bil Dulles izbran za državnega tajnika. Dulles je bil udeležen v sestavljanju čarterja Združenih narodov, ko je bila ta organizacija ustanovljena v San Franciscu. Predsednik Truman ga je imenoval za delegata skupščine Združenih narodov. To pozicijo je izgubil, ko je kandidiral za senatorja proti Lehmanu.

Imenovanje Dullesa za svetovalca državnega tajnika Achesona je sugeriral senator Vandenberg, republikanec iz Michigana. On je znan kot vodilni zagovornik dvostrankarske zunanje politike.

Sedem japonskih častnikov obsešenih

Tokio. — Sedem japonskih vojaških častnikov je bilo obsešenih na dvorišču jetnišnice Sugane, ker so umorili tri ujetje ameriške letalce na otoku Išigaku blizu Okinawe l. 1945. Drugi obtoženi japonski častniki so dobili nižje kazni. Umorjeni ameriški letalci so bili Vernon Tebo, Robert Tuggle in Warren H. Lloyd. Obsešeni japonski častniki so bili Minuro Makuda, Jasamusa, Otohiko Inoue, Katsaturo

Domače vesti

Iz Clevelanda

Cleveland. — V bolnišnici je po dolgi bolezni umrla Cecilija Vidmar, rojena Počevina, stara 57 let, doma iz Jurke vasi pri Straži, v Ameriki od 1909, članica SDZ in SZZ. Zapušča moža Antona, sina, poročeno hčer, dva vnuka in sestro Mary Vihetelich, v starem kraju pa brata in dve sestri. — Pri družini Joseph Kirk v Euclidu so se oglasile rojnice in pustile drugorojenko.

Kuba se ne strinja s priporočili

Državni minister Dihigo naznanil odločitev

Havana, Kuba. — Kuba se ne strinja s priporočili Organizacije ameriških držav glede imenovanja posebnega odbora, ki naj bi vodil preiskavo homati v deželah na Karibejskem morju. Izjavila je, da preiskava ne bi rešila temeljnega problema. Odločitev je naznanil dr. Ernesto Dihigo, državni minister.

Dihigo je dejal, da je Kuba proti resolucijam, ki so bile sprejete na zborovanju reprezentantov petih karibejskih dežel. Resolucije so sankcionirale preiskavo, katero je Kuba označila za odprto vmešavanje v notranje zadeve teh dežel.

„Sprejete resolucije ne morejo rešiti temeljnega problema karibejskih dežel,“ je rekel Dihigo. „Imenovanje posebnega odbora bi pomenilo nadzorstvo, katero Kuba odklanja. Odprlo bi pot intervenciji v notranje zadeve dežel. Sprejete resolucije so zavlekle, ne pospešile, rešitev problema.“

Lewis za ustanovitev delavskega odbora

Washington, D. C. — John L. Lewis, predsednik rudarske unije UMWA, je podprl predlog Kongresa industrijskih organizacij za ustanovitev skupnega delavskega odbora, ki naj bi bil aktiven na političnem in ekonomskem polju. Ustanovitev odbora je predlagal Philip Murray, predsednik CIO, v pismu Lewisu, Williamu Greenu, predsedniku Ameriške delavske federacije, uradnikom neodvisnih unij in bratovščin železničarjev. Lewis je odgovoril Murrayju, da bodo predlog vzeli v pretres člani eksekutivnega odbora rudarske unije, ko se bodo zbrali na seji 18. aprila.

Porast izvoza francoskega blaga v Argentino

Buenos Aires, Argentina. — „Argentina je največja odjemalca francoskega blaga zunaj Evrope,“ je dejal francoski poslanik Georges Picot. Izvoz francoskega blaga v Argentino v zadnjih šestih mesecih je predstavljaval vrednost 35,000,000,000 frankov. Povečal se je za 25 odstotkov.

Italijanski dijaki na sedeči stavki

Rim (ALN) — Italijanski dijaki na univerzi v Pizi so šli na petdnevno sedečo stavko kot protest proti zvišanju šolnine. Prebivalstvo mesta simpatizira s stavkarji in jih zalaga s hrano.

Inoue, Muneo Enomoto, Taduki-nari Narisako in Matsuo Fujimasa.

Ameriški napad na Rusijo?

Izjava nemških vojni ujetnikov

Hof, Nemčija. — Nemški vojni ujetniki, ki se vračajo domov iz sovjetskih taborišč, pripovedujejo, da je rusko ljudstvo uverjeno, da se Amerika pripravlja za napad na Sovjetsko unijo. Možnost napada vidi v tem letu.

Nemški vojni ujetniki se vračajo domov v velikem številu iz taborišč v Sibiriji. Sovjetske oblasti so pospešile izvajanje programa repatriacije. Čez 500 ujetnikov je dospelo v Nemčijo v zadnjih dneh. V prihodnjih tednih bo Rusija izpustila 50,000 nemških ujetnikov.

Vojni ujetnik Karl Krueger je dejal:

„V Rusiji vsi ljudje govorijo o vojni. Uverjeni so, da bo Amerika napadla Sovjetsko unijo v tem letu.“

Herbert Scheffrath, drugi povratnik, je dejal, da je komunistična propaganda prepričala rusko ljudstvo, da se Amerika pripravlja za napad na Sovjetsko unijo.

Senator Bridges oplazil Anglijo

Obdolžil jo je oviranja razvoja ekonomije v Nemčiji

Washington, D. C. — Republikanski senator Bridges je obdolžil Veliko Britanijo, da iz bojazni pred konkurenco ovira razvoj ekonomije v zapadni Nemčiji. Predlagal je senatno preiskavo zavezniške politike v okupacijskih conah v pismu senatorju McCarranu, demokratu iz Nevade, načelniku skupnega kongresnega odbora, v čigar področje spada nadziranje trošenja ameriškega denarja v zapadni Nemčiji.

McCarran je potem naznanil, da se bodo člani odbora sestali na izredni seji in vzeli v pretres Bridgesove obdolžitve. Bridges je omenil v pismu tajno poročilo Johna J. McCloyja, vrhovnega ameriškega komisarja v Nemčiji, ki je bilo predloženo senatnemu odboru za apropiacije pred nekaj tedni, ko je McCloy nastopil pred člani tega odbora.

„Informacije in podatki, kateri so bili razkriti, potrjujejo, da Velika Britanija iz bojazni pred konkurenco izvaja metode, katerih namen je paraliziranje ekonomije v zapadni Nemčiji,“ pravi Bridges v pismu. „Znano je, da Velika Britanija pošilja stroje in drugo opremo Albaniji, kjer so Rusi zgradili veliko bazo za podmornice, ki ogrožajo varnost Sredozemlja. Stroje in opremo, katero Velika Britanija pošilja Albaniji, izdelujejo nemške tovarne v britski okupacijski coni.“

Bridgesa je podprl senator Jenner, republikanec iz Indiane. On je predlagal objavo tajnega poročila vrhovnega komisarja McCloyja, da se bo ameriško ljudstvo seznanilo z britskimi metodami v zapadni Nemčiji. Bridges je dejal, da državni tajnik Acheson podpira politiko britskih vojaških oblasti v zapadni Nemčiji. Izjavil je, da bi ameriško ljudstvo izsililo resignacijo državnega tajnika, ako bi bilo informirano o dejanski situaciji v zapadni Nemčiji in metodah britskih vojaških krogov.

Acheson je na sestanku s častnikarji dejal, da so obdolžitve senatorja Bridgesa brez podlage. Dostavil je, da hoče senator kovati politični kapital s kritiziranjem Velike Britanije in državnega departamenta.

ZNIŽANJE ŠTEVILA ČLANOV AMERIŠKIH ŠTABOV

Posledica pritiska držav v vzhodni Evropi

Washington, D. C. — Amerika se je odločila za znižanje članov diplomatskih štabov v vseh vzhodnih evropskih državah in za revizijo smernic v tistem delu sveta. Državni departament je odredil znižanje števila štabov na Ogrskem, Poljskem, v Romuniji in Čehoslovakiji.

Ameriške misije v Budimpešti in Bukarešti bodo znižane za 50 odstotkov. V manjšem obsegu bodo znižane misije v Pragi in Varšavi. Ogrska je pozvala državni departament, naj zniža število uradnikov in uslužbencev v ameriškem poslanstvu v Budimpešti. Romunija ni predložila departamentu formalne zahteve, toda dosegla je isti namen z odklonitvijo dovoljenja prihoda nadomestnih članov, ki so odstopili.

Obseg pritiska vzhodnih držav na Ameriko za znižanje članov diplomatskih štabov se razlikuje, toda nameni so isti. Ameriški poslaniki in člani njihovih štabov so v bistvu izolirani. Njihovo kretanje je omejeno, odrezani so od življenja in ne morejo vršiti tradicionalnih funkcij.

Uradni krogi v Washingtonu nečjejo priznati komunističnim vladam v vzhodni Evropi pravice do odločanja glede obsega diplomatskih štabov, zaeno pa priznavajo, da so brez moči. Ustvariti ne morejo pogojev za učinkovito poslovanje teh štabov.

Rusija ni izsilila znižanja članov ameriškega poslanstva in misij v Moskvi. Doslej še ni storila nobenega koraka v tej smeri. Državni departament je vznemirjen zaradi situacije v vzhodnih evropskih državah.

Ameriško poslanstvo v Sofiji je imelo v službi mnogo Bolgarov, dokler ni Amerika pretrgala odnošajev z Bolgarijo. Konflikt je sprožil zahteva bolgarske vlade za odpoklic ameriškega poslanika, katerega je obtožila vmešavanja v bolgarske notranje zadeve. Amerika je poslanika odpoklicala in potem pretrgala diplomatske odnošaje z Bolgarijo.

General MacArthur zanikal obdolžitve

Izrekel jih je reprezentant Avstralije

Tokio. — Glavni stan generala MacArthurja, vrhovnega poveljnika okupacijske sile na Japonskem, je zanikal obdolžitve, da se dvigajo novi ogromni bančni in industrijski monopoli na Japonskem. Obdolžitve je izrekel polkovnik William Hodgson, reprezentant Avstralije v zavezniskem kontrolnem svetu.

Besednik MacArthurja je dejal, da so skoro vsi monopoli izginili na Japonskem.

Hodgson je na seji zavezniškega sveta izjavil, da bančni sistem na Japonskem ustvarja nov „Zaibatsu“ — družin, ki držijo silno monopolistično industrijsko in bančno oblast skozi kartele. On je zahteval objavo poročila o zadevi. Zahtevo je odbil William Sebald, reprezentant Amerike in načelnik sveta.

Besednik MacArthurja je dejal, da je večja bančna koncentracija v Avstraliji, Veliki Britaniji in Kanadi kot na Japonskem. Osem britskih bank kontrolira 80 odstotkov bančnih vlog in posojil, avstralske banke 70 odstotkov, kanadske 75 odstotkov, deset japonskih bank pa samo 63 odstotkov. Besednik je omenil izjavo večakov, da je

Ljudmila Ule vložila peticijo

Zahteva polovico zapuščine umrlega moža

Chicago. — Ljudmila Ule je vložila peticijo pri okrožnem sodišču proti oporoki dr. Francis S. Košmerla, umrla moža, ki je bil milijonar in pravni učenjak. Zavrnila je vsoto \$861,450 kot njen delež zapuščine od vsote \$2,000,000 poleg drugega posestva.

Sodišče je pozvala v peticiji, naj ji prizna kot vdovi polovico zapuščine v smislu zakona. Ljudmila se je ponovno poročila v juniju lani, eno leto po smrti dr. Košmerla.

Legalna procedura prizadeva druge, katerim je Košmerl zapustil del svojega premoženja. Med temi sta univerza Northwestern in Čikaška univerza. V svoji oporoki je zapustil vsaki \$360,185. Dve drugi šoli sta dobili \$45,000, ostalo vsoto pa 30 sorodnikov Košmerla v Sloveniji.

Ameriški general grozi Rusiji

Bombe bodo razdejale ruska industrijska središča

San Francisco, Cal. — General Ira C. Eaker, bivši pomožni poveljnik ameriške letalske sile, je izrekel grožnjo, da je Amerika pripravljena za vojno proti Sovjetski uniji na svoj način. Naglasil je, da ima Amerika letalske in vojaške baze v Turčiji, Iranu in drugih državah v bližini Rusije. S teh baz bodo ameriška letala, ako bo izbruhnila vojna, odletela v Rusijo in z atomskimi bombami razdejala njena mesta in industrijska središča.

General je govoril pred člani kluba Commonwealth. Dejal je, da mora biti Amerika pripravljena za uničenje ruske industrijske zmogljivosti, ne pa za okupacijo poraženega Rusije.

Eaker je bil poveljnik zavezniške sile v Sredozemlju v vojnem času. V svojem govoru je poudarjal, da mora biti Amerika vedno čuječa in na straži ter pripravljena za vojno proti Sovjetski uniji, ki skuša dobiti kontrolo nad vsem svetom.

General je udaril tudi po ameriških delavskih unijah. Kongresu je svetoval sprejetje zakona, ki naj bi prepovedal stavke. Kongres in vlada naj bi rešila vse delavske probleme v interesu varnosti in zaščite dežel. Kongres naj bi sprejel tudi načrte za splošno in obvezno vojaško vezbanje, uničil peto kolo in v Ameriki in odobril metode učenja patriotizma nove vrste.

Amerika ne bo pošiljala orožja Izraelu

Washington, D. C. — Amerika je zavrnila prošnjo vlade Izraela, židovske države v Palestini, naj ji pošilja tanke, topove in drugo orožje. Obrambni departament je izjavil, da Amerika nima dovolj orožja, da bi zalagala istočasno Izrael in države v zapadni Evropi.

Ameriška postaja v Peipingu zaprta

Peiping, Kitajska. — Komunistična vlada je zaprla ameriško radijsko postajo v tem mestu. S tem je pretrgala komunikacijsko zvezo med ameriškim konzulatom v Peipingu in Washingtonom.

MacArthur izločil glavne faze koncentracije ekonomske sile iz japonskega finančnega sistema.

STRAH PRED JAPONSKO KONKURENCO V ANGLIJI

Laborit Silverman opozoril vlado na nevarnost

London. — Člani parlamenta iz distriktov tekstilne industrije so opozorili delavsko vlado na nevarnost naraščajoče japonske konkurence. Laborit Sidney Silverman je potisnil to vprašanje v ospredje v parlamentu. Dejal je, da plača delavcev v britski tekstilni industriji je \$14 do \$18 na teden, dočim je plača japonskih tekstilnih delavcev samo \$7 na teden.

Silverman je naglasil, da bo morala vlada odločiti, „ali naj se tekstilna industrija v Veliki Britaniji dvigne in razširi ali zniža. Ljudje v središčih te industrije so alarmirani, ker vidijo možnost, da bo japonsko tekstilno blago poplaval svetovna tržišča.“

Konservativci so se pridružili Silvermanu in podprli njegovo izjavo. Izrazili so bojazen, da bo Japonska v konkurenci z Velike Britanije osvojila svetovna tekstilna tržišča.

Konservativec Stanley Prescott je dejal, da japonska konkurenca ovira razmah britske tekstilne industrije. Pozval je delavsko vlado, naj stori korake za preprečenje katastrofalne konkurence v interesu britske tekstilne industrije.

Laborit Leslie Hale je omenil diktaturo generala MacArthurja na Japonskem, zaeno pa je naglasil, da Japonska osvoja tekstilna tržišča v kolonijah britskega imperija. Japonska je laf povečala produkcijo tekstilnega blaga za 27 odstotkov. Za letos je napovedana porast produkcije za nadaljnjih 25 odstotkov.

Britska tekstilna industrija ni dobila zagotovila od vlade, da so slednja stila potrebne korake. Harvey Rhodes, tajnik trgovinskega ministrstva, je dejal, da ni možnosti za omejitve izvoza japonskega tekstilnega blaga. Velika Britanija ne more ovirati Japonske v prizadevanjih za zvišanje njenega življenjskega standarda.

Pakt med Rusijo in vzhodno Nemčijo

Vojaška povezanost s Sovjetsko unijo

Berlin. — Rusija in vzhodna nemška republika sta sklenili tajni pakt vzajemne vojaške pomoči, pravi poročilo iz zanesljivih virov. Provizije pakta so bile razkrite vladam držav v vzhodni Evropi, ki so v sovjetski sferi vpliva.

Reprezentanti vlad teh držav so sedaj v Budimpešti, kjer se vršijo proslave osvoboditve Ogrske. Ogrsko so osvobodile ruske armade pred petimi leti.

Poročilo pravi, da je pakt z Rusijo podpisal v imenu vlade vzhodne nemške republike zunanji minister G. Dertinger. Ako bo zapadna Nemčija prišla v okvir obrambnega bloka zapadnih evropskih držav, ki so podpisale atlantski pakt, bo Moskva odprto proglasila vojaško zvezo z vzhodno Nemčijo.

Države v vzhodni Evropi — Ogrska, Romunija, Bolgarija, Poljska in Albanija — so že sklenile vojaške pogodbe z Rusijo. Vse so trdno povezane z Rusijo. V vzhodni Nemčiji je oborožena policijska sila okrog 50,000 mož, ki se lahko takoj pretvorijo v armado. Ta je pod kontrolo uradnikov nemške komunistične stranke in ruskih vojaških nadzornikov.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGRAMILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$3.00 na leto, \$4.00 za pol leta, \$2.00 za četrt leta; za Chicago in okolice Cook Co. \$9.50 za celo leto, \$4.75 za pol leta; za inokrajne \$11.00. Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$8.00 per year, Chicago and Cook County \$9.50 per year, foreign countries \$11.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarodenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštomine.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

138

Bridgesova zadeva zopet v ospredju

Zadnji tork in sredo ste v dnevnem tisku križem dežele lahko čitali, da je bil Harry Bridges, militantni delavski vodja na zapadni obali, na dolgem procesu spoznan za krivega, kakor tudi dva njegova kolega. To vest so dnevniki večinoma prinesli na prvi strani z velikimi naslovi. Ta dogodek je bil torej velike važnosti tudi v očeh meščanskega tiska. In res je važen in značilen za Ameriko, ki na eni strani pripuša v deželo stotisoče tako zvanih "razseljenec", med njimi številne Hitlerjeve in Mussolinijeve kolaborante in pobornike fašizma v zadnji vojni, na drugi strani pa vlada skemari, kako bi se iznebila ali poslala v zapor take ljudi kakor je Harry Bridges.

On je prišel prvič pred ameriško javnost leta 1933-34, ko je na zapadni obali vodil viharo stavko pristanišnih delavcev, ki so se borili za pravico do organizacije in izboljšanje svojega mizernega položaja. Do takrat ni o njem nihče slišal razen njegovih ožjih znancev in delavcev, kajti bil je preprost pomolski delavec, ki je prišel v deželo leta 1920 kot mlad mornar iz svoje rodne Avstralije. Dasi je bil takrat star komaj 18, 19 let, je že prebrel več morja. Odločil se je, da bo ostal tukaj in svoj prihod tudi legaliziral. Takrat je to bilo še lahko, danes pa bi kamela prej prišla skozi šivankino uho kakor pa kak radikalec v to deželo.

Do tiste stavke so med pristanišnimi delavci na zapadu, kakor večinoma tudi drugod, vladale izredno slabe delavske razmere. Plače so bile beraške, delo nestalno in odvisno od bossov, kdor jih je bolj mazal ali se jim prikupoval, tisti je dobil več dela in za služka.

Po prihodu "new deala" pa je zagrmelo tudi med pristanišnimi delavci na zapadni obali. Pričeli so se organizirati, kakor v neštehtih drugih krajih širom dežele. Ko so si postavili embrio organizacije, so stopili pred delodajalce, zahtevali priznanje unije, skrajšanje delovnika, reguliranje dela odnosno porazdelitev istega med vse enako in seveda tudi zvišanje mizernih plač. Ker so delodajalci odgovorili na vse te zahteve z velikim NE, je med pristaniškimi delavci na zapadni obali izbruhnila splošna stavka, najprej v San Franciscu, nato pa se v kratkem razširila na vsa pristanišča. Stavka je bila vihar, spremljana z nasiljem s strani delodajalcev in policije, končno pa se je po treh mesecih končala s popolno zmago delavcev. Delodajalci so kapitulirali na vsej črti, ker niso dobili "kooperacije" pri zvezni vladi, zakleli pa so se proti Bridgesu.

★

Da je tista stavka izpadla ugodno za delavce, je bila v veliki meri zasluha Harryja Bridgesa, ki je znal organizirati delavce, jih znal navdušiti in držati v borbi do kapitulacije mogočnih delodajalcev. Že večkrat so se skušali organizirati in se tudi zatekali k spontanim stavkam. Toda bili so vedno poraženi. Šele pod Bridgesovim vodstvom so zmagali in postali človeka vredni ljudje. In res se je v tisti stavki izkazal kot izboren delavski voditelj, ki je znal delavce organizirati in si pridobiti njih zaupanje kot pošten in bojeviti unionist, katerega delodajalci niso mogli ne preslepiti ne podkupiti.

Tukaj pa se pričena novo poglavje za Bridgesa. Na eni strani je po vsej zapadni obali in tudi po deželi zaslovel kot eden najbolj bojevityh novih delavskih voditeljev, na drugi strani pa se je zanj pričel križev pot, pot njegove Kalvarije. Zadnja postaja te njegove Kalvarije se je zadnji teden zanj zaključila porazno na zveznem sodišču v San Franciscu, o čemer več jutri.

Ker je tista stavka in zmaga pristanišnikov mogočno vplivala tudi na druge delavce v vseh zapadnih državah, od Mehike do Kanade in tudi v Britski Kolumbiji, to je odprla pot razmahu unionizma, in ker je Bridges postal najvplivnejši delavski voditelj na zapadni obali, so se mogočni kapitalistični interesi zakleli proti njemu in se ga skušali iznečiti. Na svojo stran so pridobili justični department, ki je začel sodno postopanje proti njemu v svrhu deportacije, češ da je komunist, odnosno član organizacije, ki se agreva za nasilen prevrat vlade.

★

Prvi deportacijski proces se je proti Bridgesu vršil leta 1935, toda je izpadel porazno za vlado, ker Bridgesu ni mogla dokazati, da je član komunistične stranke. Toda tudi če bi bil član stranke, sodišča takrat to še niso priznavala kot upravičenost za deportacijo, kajti komunistična stranka je bila tedaj legalna kakor je še danes. Do tega stališča so prišli šele zadnja leta—odkar se je dežela znašla v mrzli vojni in antikomunistični histeriji.

Po tistem procesu je Bridges najbrže računal, da ga justični department ne bo več nadlegoval. Najbrže bi ga ne bil, ako bi bili mirovali mogočni kapitalistični interesi na zapadni obali, ki so se ga skušali na vsak način odkrižati. Bridges namreč ni miroval ali postal tipičen konservativni unijski voditelj, marveč je še naprej pritiskal na delodajalce za izboljšanje položaja pristaniških in drugih delavcev. Pomagal je namreč tudi pri organiziranju drugih delavcev, obenem pa tudi sledil—komunistični liniji.

Nekaj let pozneje je justični department naperil novo deportacijsko postopanje proti Bridgesu in po večtedenskem procesu pred zveznim sodnikom tudi zmagal. Proti temu odloku je Bridges vložil priliz na višje sodišče.

Ta zadeva je tedaj že postala "narodna afera", ki je izzvala mnogo protestov s strani organiziranega delavstva, zlasti s strani unij CIO, kakor tudi s strani liberalnih in progresivnih krogov. Bridges je bil tedaj že eden najvplivnejših voditeljev CIO in je bilo jasno, da gre tukaj zgolj za njegovo persekucijo. Na Rooseveltovo administracijo so pričele deževati zahteve, naj ustavi deportacijsko postopanje proti Bridgesu. Temu pritisku se je administracija udala in delavska tajnica Frances Perkins je odredila posebno preiskavo Bridgesove zadeve. To preiskavo je poverila Deanu J. Landisu, načelniku pravne fakultete Harwardske univerze. On je po temeljiti preiskavi prišel do zaključka, da ni nobenih dokazov, da je bil Bridges tista leta ali kdaj prej član komunistične stranke. V svojem poročilu je dejal, da je preiskava pokazala, da je Bridges sicer "energičen radikalec, ne pa komunist."—O tem še jutri.

Iz urada "Big" Tonyja

Oakland, Calif. — Prišla bo pomlad, učakal bi jo rad, da bi zdrav in vesel sladko vince pil itd. Dočakali smo jo in jaz še vedno z veseljem pijem sladko vince.

Ko pišem te vrstice, je zaželjena spomlad že 4 dni med nami. Ali pomlad je samo v praksi? Vreme se zelo kisló drži tudi tukaj v sončni Kaliforniji. Vremenski bogovi so kot zavezniki, ki se ne morejo odločiti za svetovni mir. Vremenski bogovi so tudi muhasti, ker nam ne privoščijo veselih in gorkih spomladanskih dni.

Pričakoval sem, da bo kdo drug poročal o nekem veselem dogodku. Sicer je že pozno, pa bolje je enkrat poročati kot nobenkrat. Čitatelje Prosvete pa prosim, da mi oprostite, ker sam poročam o domačem dogodku. Obljubljeno mi je bilo, da bo nekdo drugi poročal, danes mi je pa sporočal z dopisnico, naj sam poročam.

Večkrat sem že pisal o naši mami, da je bila v bolnišnici in potem stalno v postelji skozi 17 mesecev. Poročal sem tudi, da je toliko okrevala, da zopet upravlja svoje hišno delo. Danes pa hočem poročati, da smo ji priredili "surprise party" za njen rojstni dan. To bi bilo 12. februarja.

Z našo družino sem se posvetoval, če so zadovoljni, da mamó presenetišmo za njen rojstni dan. Vsi so se z mano strinjali. Kot rečeno, tako storjeno. Jaz sem imel težko nalogo, ker sem moral vse delati na skrivaj: telefonirati, pisati vabilna pisma. Povabil bi bil več prijateljev, pa je premajhna hiša. Hčerka je prevzela nalogo, da bo preskrbela različne dobrote za na mizo, jaz pa pijačo. Zelo sem moral biti previden, da sem jo isti dan odpeljal od doma. Prijateljem sem pa sporočil po telefonu in pismeno, naj pridejo ob 3. uri popoldne.

Mamo sem odpeljal k naši prijateljici Matildi Ishbaeff. Sinu sem pa naročil, da v slučaju, če kdo pride, naj mi telefonično sporoči in se takoj vrneva domov. To sem naročil v pričlo mame. Ko sva se odpeljala od doma, so to takoj sporočili hčerki. Hčerka živi v bližini in je bila takoj na mestu. Ona je pripravila mizo, drugi so pa spraznili eno sobo, da smo potem plesali.

Ko je bilo vse urejeno, so me obvestili po telefonu, da smo dobili obiskovalce in da se naj takoj vrneva na dom. Mama je hotela vedeti, kdo je prišel. Povedali so ji, da sta mr. in mrs. Malnar iz Albanyja. Ker sta si dobri prijateljici, je rekla: "Le brž, Tone, da ne bodo predolgo čekali." In res zasedeva "lizo". Vozil sem počasi. Mama je rekla, zakaj tako počasi vozim. Ni slutila, kaj se doma kuha. Počasi sem vozil zato, da sta mr. in mrs. Ishbaeff bila poprej v naši hiši kot midva. Ko sem bil že blizu doma, sem rekel mami, da me po trebuhu ščiplje, da si bom kupil flaško rakije. "Oh, saj tebe vedno ščiplje," je dejala. Ko sva dospela domov, so naju čakali na verandi mr. in mrs. Malnar in starejši sin. Mrs. Malnar je rekla: "Mrs. Tomšič, jaz bi rada moj površnik odložila."

To je bilo vse pri zadnjih vratih. Naša mama, ki je zelo postrežljiva, vzame plašč, da ga nese v svojo sobo. Vrata, ki držijo iz sprednje sobe v kuhinjo, so bila zaprta, zato je rekla: "Kdo je pa ta vrata zaprl, ko so vedno odprta." Ona jih nato odpre in zagleda polno sobo prijateljev. Navzoči so bili tudi vsi domači. Nekdo je ta prizor slikal in mama zgleda res nekoliko prestrašena. Navzoči so vzklíkili: "Surprise, mrs. Tomšič!" Potem prinese sin John harmoniko in so zapeli: "Happy Birthday to you" itd.

munistične stranke. V svojem poročilu je dejal, da je preiskava pokazala, da je Bridges sicer "energičen radikalec, ne pa komunist."—O tem še jutri.

Glasovi iz naših naselbin

Lorraine Adamson, nameščenka v uradu poljedelskega odseka nižje zbornice, kaže številne zakonske osnutke, ki so jih predložili postavodajalci za "rešitev problema odvšnih pridelkov", ki se kopičijo v vladnih skladiščih, predvsem krompir, pšenica, jajca, bombaž itd.

Potem sta jo prijela hčerka Rose in mlajši sin Frank in jo posadila na pripravljeni stol. Bila je zelo ginjena, tako da nekaj časa ni mogla govoriti.

Tako smo počastili našo mamó za njen 64. rojstni dan. Še več, ne samo to je zaslužila! Ona je bila vedno in je še skrbna mati in dobra gospodinja. Ona tudi skrbi, da plačajo člani asesment pri društvu SNPJ. Poklice jih po telefonu in vpraša, če pridejo na sejo. "Če ne prideš, bom pa jaz plačala." Tako je ona že marsikoga ohranila, da ni bil spendiran pri društvu.

Malo smo se bali, da bo preveč presenečena, pa ni bilo nič hudega. "Partija" so se udeležili iz San Franciscu John Barich in žena, Anthony Kastellec in žena, "Andrew Lekšan in žena, Matt Yerman in žena. Mama se lepo zahvaljuje vsem za darila. Pravi, da ne bo nikoli pozabila, ko smo ji na skrivaj priredili tako nepričakovano veselje za njen rojstni dan.

Navzoči so bili tudi vsi naši in njih družine, kar je velikega pomena. Samo domačih je bilo 18! Zabave je bilo na koše. Muzike nič koliko, saj smo trije muzikanti v družini. Mr. Malnar pa je prinesel svojo koncertino. Hvala vsem, ki so se odzvali mojemu povabilu. Imejmo upanje, da bo nam še dana prilika, da jo še večkrat počastimo na njen rojstni dan. Naj živi še mnogo let!

Leta 1948 smo imeli dan SNPJ v Los Angelesu, Calif., preteklo leto v Fontani, to leto ga bomo imeli pa v San Franciscu, Calif., in sicer kar tri dni skupaj v Slovenskem domu na prijaznem kranjskem hribu. Pripravljali odbor je pridno na delu. Odbor je že odločil da bomo imeli dan SNPJ 2., 3., 4. sept. Odbor se še ni odločil, ali bomo vse tri dni ali štiri v Slovenskem domu v San Franciscu, ali bo na en dan piknik v parku. Moje mnenje je, da se naj odbor odloči za vse štiri dni v Slovenskem narodnem domu. S tem bomo znižali izdatke in povišali dohodke, ker zunanji gostje se bodo najbolj zabavali v Slovenskem domu na kranjskem hribu. Tako delajo društva v Fontani in Los Angelesu. Zakaj bi jih mi ne posnemali. O tem bo še več poročal odbor.

H koncu naj še poročam, da se bova z mamó odpeljala v Fontano po pirhe. Naša mama se rada vozi, jaz pa z veseljem šofiram. Imela bo počitnice, ko ji ne bo treba doma kuhati. Drugega dela ne bo imela, kot paziti na Toneta, da ne bo pregloboko pogledal v glaz.

Anton Tomšič

List za listom
pada . . .

Elizabeth, N. J. — Zopet je kruta smrt pobrala slovenskega rojaka Aloisa Kanglerja iz Dunelena, N. J. Pokojnik je bil član društva 687 SNPJ. Umril je 20. februarja, in sicer po težki operaciji.

Pokojnik je bil rojen 23. nov. 1881 v okraju Sveta Kunigunda pri Zrečah na Štajerskem. Ob smrti mu je bilo 68 let. Do meseca avgusta 1925 je delal v premogorovih v bližini Scrantona, Pa., potem pa se je preselil s svojo skrbno soprogo in dvema hčerkama v Dunellen, kjer sta oba delala in si postavila primeren dom za stara leta.

Br. Kangler je bolehal že dolgo časa. Končno pa je, šel na prigrvarjanje soproge k zdravniku, kateri je pronašel, da ima kamne na žolču in da je potrebna operacija. Zdravnik je odločil operacijo na soboto, 18. februarja. Po operaciji se je boljše počutil za štiri ure, v ponedeljek, 20. febr., pa je bilo že po njemu. Zaprtil je žalujočo soprogo in hčerko, dočim je druga hčera umrla pred dvema letoma.

Pokojnikova življenjska pot ni bila z rožicami posuta, posebno ne v letih, ko je delal v premogorovih. Pred časom se je izrazil, da bi rad govoril z menoj, ker sem pa bil sam pod zdravniško oskrbo od 12. decembra naprej, sva se s soprogo zmenila, da bova obiskala Kanglerjevo družino meseca aprila ali maja. Kruta smrt pa je prekržala najin načrt. Lahka mu naj bo ameriška zemlja, žalujoči soprogi in hčerki pa izražava z ženo globoko sožalje!

Pokojnik je imel dva brata in sestro v Sloveniji. Njegov svak Jurij Dečar je pisal zadnje pismo ob času nemškega napada na Beograd, potem pa ni dobil več nobene pošte iz Slovenije.

Andrew Sprogar

Lep uspeh priredbe
društva 47 SNPJ

Springfield, Ill. — Priredba društva št. 47 SNPJ, katere se je vršila 26. marca t. l., je v vseh ozirih dobro izpadla, posebno pa moralno. Omenjeno naj bo, da je br. Milan Medvešek kot glavni govornik povedal mnogo zanimivega iz naše rojstne domovine Jugoslavije in njegovo vlogo dobro izvršil. Kdor ga je natančno poslušal in zasledoval njegov govor in izvajanje, je dobil lahko natančno sliko, kakšne okoliščine in razmere obstajajo po vseh krajih Jugoslavije. Društvo št. 47 SNPJ izreka zahvalo in priznanje br. Medvešku!

Opaziti je bilo, da je navzoče občinstvo težko pričakovalo drugega dela sporeda, to je filma "Na svoji zemlji." Resnično je, da je film zelo zanimiv in množ

Po 22 letih na obisku
v rojstni domovini

Milan Medvešek

34.

Na Golniku v sanatoriju za jetične so nas izredno prijazno sprejeli. Načelnik tega zveznega zdravstvenega instituta je dr. Tomaž Furlan, njegov prvi asistent pa dr. Stanko Krstić. Oba sta še prilično mlada. Dr. Furlan je znan kot eden prvih kirurgov za operacije na pljučih. On se izredno zanima za ameriške Slovence in je na podlagi Kuhljevih poročil napisal v slovenskem časopisu že nekaj člankov o ameriških Slovencih.

Dr. Furlan in dr. Krstić sta nam razkazala ta veliki, moderni sanatorij, v katerem se bori mnogo bolnikov za življenje. Vodila sta nas od dvorane do dvorane, od operacijske sobe do jedilnice in velikanske kuhinje. Ogledali smo si tudi Roentgenske aparate, katere so nabavili za ta zavod ameriški in kanadski Slovenci. Zdravniki so zelo veseli teh aparatov in jih ne morejo prehlaviti. Dr. Furlan nam je tudi pravil, da ta sanatorij dobiva streptomicin od zvezne vlade, zato je bilo oddano to zdravilo, ki ga je nabavil SANS, raznim drugim bolnicam po Sloveniji. Medtem ko ima ta sanatorij streptomicin za svoje potrebe, pa ga primanjkuje drugim bolnicam po Sloveniji.

V Jugoslaviji že od nekdaj tuberkuloza terja mnogo žrtv. Prva leta po vojni je podleglo mnogo ljudi. Trpljenje, podhranjenost, prezebanje je najboljše hrana za to strašno morilko. In trpljenje, podhranjenost, strahu, mraza in fizičnih muk je ta ubogi slovenski odnosno jugoslovanski narod prenesel več kot preveč. Stotisoči so pomrli v strahotnih nemških koncentracijskih taboriščih, ostali pa so prišli vsi izmučeni in bolni domov. Posledice tega trpljenja bo ta narod občutil še precej časa. Jugoslovanske oblasti si sicer zelo prizadevajo, da to morilko zajezi. Statistika kaže, da so dosegli mnogo uspehov, da je umrljivost za tuberkulozo močno padla v zadnjih letih, na drugi strani pa sem razvidel z nekega grafikona, da se je lansko leto zopet za spoznanje dvignila, kar je nedvomno vzrok silni napor, skozi katerega gre danes ta narod.

Poslovili smo se od uprave Golnika in se odpeljali proti Ljubljani. Tisti dan je bil naš program zelo obsežen. Kar naprej iz ene ustanove v drugo; pogovor za pogovorom, proučevanje tega in onega. Moj stari prijatelj Previc iz "Bele doline" je zadnjič zahteval odgovora, če sva bila s Kuhljem v Jugoslaviji samo za "good time", toda v resnici sem bil že tako izmučen od potovanja, proučevanja

gi prizori so naravnost pretresljivi in žalostni, ker prikazujejo, kaj vse so morali naši rodni bratje in sestre pretrpeti ob času zadnje vojne. Toda ne samo od italijanskih in nemških krvočrnečev, temveč tudi od domačih narodnih izdajalcev. Mnogi posetniki ne prireditve so se izrazili, da bi radi film še enkrat videli, med katerimi je tudi podpisani. Da, ta film bi moral videti vsak Jugoslovian!

Naravnost pretresljiv prizor je, ko je Nemec prišel v stanovanje družine Travnikarjeve, kjer je bila mati z njenimi tremi malimi fantički. Nemec je mater osorno in surovo pograbil za prsa, jo potegnil in sunil skozi vrata, fantički pa so ostali sami in gledali žalostno za materjo, katere je bila odgnana na morišče.

Ko človek vidi tak okruten prizor, ga pograbi sveta jeza in hotel bi se maščevati nad zvermi, katere so tako prizadele ubogi jugoslovanski narod. Priporočljivo je, da kjer koli imajo društva SNPJ pripravo in dvorano, da je film zelo zanimiv in množ

(Dalje na 3. strani.)

jugoslovanskih razmer, neprenehnih pogovorov in srečavanj z vsakovrstnimi ljudmi, da trenutno sploh nisem mogel več zbrati svojih misli in sem kar naprej nervozno kadił jugoslovanske cigarete.

Z Golnika smo se napotili v tovarno Litostroj. Povem vam samo to, da je tovarna nekaj več kot "edinstvena", kakor se radi izražajo Slovenci v domovini. Tako moderne, velike tovarne bi morali dolgo časa iskati po Ameriki, predno bi jo našli. Nisem se mogel načuditi tej tovarni! Tam, kjer je še pred nekaj leti, pred tremi, bila pustinja, pesek in luže, se danes dvigajo ogromna tovarniška poslopja, v njih pa najmodernejši stroji, kateri izdelujejo hidravlične stroje, in prvi vrsti ogromne turbine, mačke za žerjave, polnojarmerke za lesno industrijo in razne druge stroje na tem področju. O tej tovarni smo že veliko čitali v Prosveti, zato jo ne bom opisoval v podrobnosti, marveč rečem samo to, da sem kar zrl od začudenja, ko sem si jo ogledoval. Ko vidiš take rezultate kolektivnega dela kot je Litostroj, potem prideš do prepričanja, da bo ta narod uspel.

Opazoval sem tudi delavce in se z njimi pogovarjal. Pri strojih se prav tako hitro in spretno obračajo kot ameriški strojni delavci. Brez dvoma imamo tudi v Ameriki tako moderne tovarne, toda jaz je nisem še nikdar nobene videl, ki bi sličila Litostroju, dasiravno sem pustil mnogo let v ameriških tovarnah. Ta tovarna je v resnici jugoslovanski čudež!

V okolič Litostroja pa so cela naselja modernih stanovanjskih hiš. V Litostroju pa sem prvič zvedel, da v njem delajo na prišilnem delu tudi ljudje, ki se niso hoteli prostovoljno vključiti v delo za izgradnjo industrije.

Čas je hitro tekkel. Morali smo se posloviti. V Litostroju smo bili še enkrat po tem obisku. Naj omenim, da ni tako lahko priti v jugoslovanske tovarne. Morate imeti posebno dovoljenje, drugače vas ne pustijo noter. Temu se ni čuditi, kajti na to deželico, prežeto z ambicijami, da se osamosvoji in sama odloča o svoji usodi, danes sovražniki preže od vseh strani in jo skušajo za vsako ceno uničiti.

Po obisku v Litostroju smo izvedeli, da nas tisti večer želi sprejeti predsednik Ljudske republike Slovenije Miha Marinko. Miha Marinko gori ali doli, jaz sem bil že tako zbit, da bi se najraje vlegel in pošteno napal, namesto tega pa se je bilo treba obriti in osvežiti ter iti na sprehajanje.

Ko sem stopal po številnih stopnicah v palači predsedstva LR Slovenije, mi je bilo zopet tesno pri srcu in premišljal sem, ali bo pri sprejemu kdo, ki ga že od prej poznam. S Kuhljem sva stopala naprej. Nenadoma smo se znašli v predsobi, kjer je na nas čakala skupina mož. Že sem zagledal moža s črno brado—bil je moj stari prijatelj, akademski slikar Božidar Jakac, s katerim sva pred mnogimi leti v Clevelandu skupaj dekleta "plavalša"!

Led je bil prebit. Z Božidarjem sem spregovoril komaj nekaj besed in predstavljal se je minister Ivan Regent. "O, vi ste Regent! Dobro vas poznam!" sem vzklíknil. Nato sem mu pojasnil, da mi je naš stari Etbin Kristan veliko pripovedoval o njemu, ko se je pričel (Regent) pred mnogimi leti udeleževati v delavskem pokretu in kulturi v Trstu.

Tako sem se počutil takoj domačega v tej "visoki" družbi. Predsednika Marinka sem takoj spoznal. Lep mož, srednje postave in srednjih let, bivši trboveljski rudar, ki načeluje prvi slovenski republik!

(Dalje prihodnjič)

NOVO ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE V JUGOSLAVIJI

Kako je urejeno zdravstveno varstvo po novem zakonu o socialnem zavarovanju

Ljubljana. — V Jugoslaviji, ki gradi socializem, obstajajo vsi pogoji, da se bo vedno bolj dvigalo in širilo zdravstveno varstvo delovnega ljudstva. Kljub pomanjkljivosti, ki jih sedaj sicer še srečujemo, so bili doseženi že doslej lepi uspehi. Če samo upoštevamo, da smo že do konca leta 1948 zvišali število bolnišniških postelj za deset tisoč, da se je število ambulantno-polikliničnih ustanov povečalo na 194, število otroških zavetišč za 244, število otroških dispanzerjev na 276, število posvetovalnic za doječe in noseče matere na 236 in da smo imeli takrat že 325 obratnih ambulant, vidimo, da smo napravili že velik korak naprej. Tudi število zagotovljenih mest za klimatično in toplotsko zdravljenje zavarovancev iz leta v leto neprestano narašča.

Kako veliko pozornost posvečamo zdravstveni službi, se vidi iz tega, da bomo v prvi petletki investirali v zdravstvene ustanove in za zdravstveno službo 5 milijard in 400 milijonov dinarjev. Zgradili bomo med drugim 110 bolnišnic s 14.300 posteljami.

GRADITEV SOCIALIZMA ZAGOTAVLJA POGOJE ZA RESNIČNO, STVARNO ZDRAVSTVENO VARSTVO DELOVNIH LJUDI

Obseg in vrednost zdravstvenega varstva pa sta odvisna od uspešnega prizadevanja vseh delovnih ljudi. Nagel tempo razvoja socialističnega gospodarstva in družbenih socialističnih odnosov v naši državi so ustvarili pogoje za nadaljnji razvoj sistema našega socialnega zavarovanja.

Ti pogoji, ki jih je ustvaril nesluhen porast našega socialističnega gospodarstva, so zahtevali nujno reorganizacijo zdravstvene službe v socialnem zavarovanju posebno zato, ker je izredno naraslo število zavarovalnih delavcev in njihovih družinskih članov. Število zavarovancev je naraslo na eni strani zaradi napredka našega gospodarstva, na drugi strani pa, ker se je socialno zavarovanje razširilo na nove, doslej ne zavarovane kategorije delovnih ljudi in ker se je razširilo zdravstveno varstvo tudi na rentnike, upokojence in njihove družine. Zdravstvena služba mora sedaj skrbeti za zdravstveno varstvo najmanj 5 milijonov ljudi.

Da bo pravilno funkcionirala zdravstvena služba, se je ta služba izločila iz nalog ustanov socialnega zavarovanja in vključila v splošno zdravstveno službo. Ta reorganizacija se je izvršila do konca leta 1948 in novi zakon ureja in zagotavlja zdravstveno varstvo vsem zavarovancem na tej osnovi: **Zavarovane in vsaki, ki uživa pravico zdravstvenega varstva ima zase in za svojo družino dobiti zdravstveno pomoč v ustanovah splošnega ljudskega zdravstva.**

Pa tudi socialno zavarovanje samo je po osvoboditvi z uspešnimi in širokimi prijemi že zboljšalo raven zdravstvene službe socialnega zavarovanja.

Število sanatorijev socialnega zavarovanja se je od 3 predvojnih zvišalo na 12, njihova zmogljivost od predvojnih 526 na 1691 postelj. Število toplinskih zdravilišč se je povečalo od 4 predvojnih že na 25, njihova kapaciteta pa od 429 na 2550. Število klimatskih zdravilišč je naraslo od 4 predvojne na 24, njihova kapaciteta pa od 311 na 1220 postelj. Skupno število vseh zdravstvenih ustanov se je zvišalo torej od 11 predvojnih sedaj na 61, njihova kapaciteta pa od 1246 na 5461 postelj.

OBSEG ZDRAVSTVENEGA VARSTVA

Zdravstveno varstvo obsega: medicinsko pomoč in zdravljenje v zdravstvenih ustanovah ali v bolniškem stanovanju, zdravila in druga zdravilna sredstva, pomožne priprave za zdravljenje, sanitetni material, zdravljenje v bolnišnici in naravnih zdraviliščih, (toplicah in klimatskih krajih), okrevanja v okrevališčih po prestani bolezni, poročniško pomoč, zobno nego in zobno tehnično pomoč, proteze, kakor tudi ortopedska in druga pomožna sredstva.

KDO UŽIVA ZDRAVSTVENO VARSTVO

Pravico do zdravstvenega varstva ima:

1. Zavarovane in vsake, ki uživa pravico pokojnino ali invalidnino,
2. upokojence, ki uživa pokojnino ali invalidnino,
3. družinski člani delavca, uslužbenca, kakor tudi ušivalca osebnih pokojnin ali invalidnin in sicer:

zakonski drug, zakonski, nezakonski, posvojeni otroci, tuji otroci brez staršev in pastorki, vsi otroci najdalj do 24. leta starosti in če jih zavarovane vzdržuje. Ne glede na starost uživajo zdravstveno varstvo tisti družinski člani, ki so postali popolnoma nesposobni za delo, in sicer za ves čas, dokler ta nesposobnost traja.

TRAJANJE ZDRAVSTVENEGA VARSTVA ČASOVNO NI OMEJENO

Novi zakon je razširil in zboljšal pravico do zdravstvenega varstva tudi s tem, da daje pravico do časovno neomejenega zdravstvenega varstva, torej vse dotlej, dokler je zdravljenje potrebno. Pravica do neomejenega trajanja zdravstvenega varstva velja tudi za ušivalce pokojnin in invalidnim in za njihove družinske člane. Dotlej je bila ta pravica za zavarovance časovno omejena za posamezno obolenje redoma na eno leto, upokojenci pa so imeli pravico do zdravljenja v bolnišnici le za 3 mesece v enem letu. Odslej se morejo torej zavarovani delavci, kakor tudi upokojenci in njihovi družinski člani zdraviti, dokler bo zdravljenje potrebno.

ZAVAROVANEC JE ZAGOTOVLJENA ZA ČAS ZDRAVLJENJA V ZDRAVSTVENIH USTANOVAH (BOLNIŠNICI, ZDRAVILIŠČU) POLNA GIMOTNA PRESKRBA

Doslej so dobivali zavarovanci socialnega zavarovanja za čas zdravljenja v bolnišnici ali zdravilišču polno hrano in le, če so imeli doma vsaj 5 nepreskrbljenih družinskih članov. Samski zavarovane in vsake, ki uživa pravico zdravstvenega varstva imajo zase in za svojo družino dobiti zdravstveno pomoč v ustanovah splošnega ljudskega zdravstva.

Niso bili redki primeri, ko je opustil zavarovane zdravljenje v bolnišnici ali zdravilišču na škodo svojega zdravljenja prav zato, ker je družina ostala z znano hrano in nepreskrbljena. Hranarina, ki je že sama po sebi predstavljala samo del rednih zavarovancevih prejemkov, se je znižala celo na polovico za tisti čas, ko se je zdravil zavarovane v bolnišnici.

Razen oskrbe v bolnišnici ali zdravilišču zagotavlja novi zakon polno gimotno preskrbo zanj in za njegovo družino. Odslej bo dobival zavarovane polno materialno preskrbo v obliki redne plače tudi za čas, ko se bo nahajal na brezplačnem zdravljenju v bolnišnici ali zdravilišču.

ZDRAVSTVENO VARSTVO NUDIJO VSE DRŽAVNE ZDRAVSTVENE USTANOVE

Zdravstveno varstvo dajejo državne bolnišnice, poliklinike, ambulate, zdravstvene postaje in druge zdravstvene ustanove v sestavi splošne zdravstvene službe. — Zdravstveno varstvo pa daje tudi zdravstvena služba, organizirana neposredno pri večjih podjetjih in ustanovah in zdravstveno varstvo dobi upravičeni zavarovane oz. upokojenci kakor tudi njihovi družinski člani pri pooblaščenih zdravnikih. Celotno zdravstveno varstvo pa vodi ministrstvo za ljudsko zdravstvo naše republike in komitè za zaščito ljudskega zdravja pri vladi FLRJ.

Zato morajo bolnišnice, poliklinike, zdravstvene postaje in druge zdravstvene ustanove za-

gotoviti sprejem in zdravljenje zavarovancev oziroma zagotoviti zanje določeno število mest. Komitè za zaščito ljudskega zdravstva vlade FLRJ pa mora v soglasju s pristojnim zveznim ministrstvom in komitejem za socialno skrbstvo vlade FLRJ odrediti, da se organizirajo tudi zdravstvene ustanove, namenjene izključno za potrebe zavarovancev posameznih gospodarskih panog ali resorov.

V sestavu vseh državnih zdravstvenih ustanov bodo zdravniki določali način zdravljenja, predpisovali zdravila in zdravilne pripomočke, ter ocenjevali delovno sposobnost bolnega zavarovanca. Za posebne primere pa se lahko za te posle določijo posebne zdravniške komisije, sestavljene od treh zdravnikov.

Naš proračun določa za leto 1950 dve milijardi dinarjev za zdravstveno varstvo, kar je noven dokaz, da se krepi in raste gospodarska moč naše države.

Naša država je tudi z novim zdravstvenim varstvom prispevala h graditvi socializma, ker je ta rešitev socialistična tako po vsebini kakor tudi po obliki.

L. S.

Listnica uredništva

Na nepodpisane dopise in poročila za Domače vesti se ne oziramo. Vsa poročila se naj pošljejo.

V Prosveti so dnevne svetlobe in delavske vesti. Ali boste dan?

V JUGOSLOVANSKIH STEKLARNAH IZDELUJEJO DRAGOCENE STEKLENE PREDMETE

Ljubljana. — V Jugoslaviji dobiva steklarska industrija iz dneva v dan večji pomen v zvezi s splošno industrializacijo in z napredkom tehnike, ki uporablja steklo kot zelo pomemben element. Jugoslavija ima najboljše pogoje za velik in neoviran razvoj steklarske industrije. Krila bo vse domače potrebe in izdelke.

Tuji kapitalist ni bil kar nič naklonjen domačim delavcem, tako da so morali, če so hoteli živeti, seči po skrajnem orožju — dvakrat so stali. Tako po okupaciji so Nemci l. 1941. utrsili 33 najboljših steklarjev in izselili celo vrsto družin.

Ta izguba je bila občutna takoj po osvoboditvi, ko je bilo treba začeti skoraj znova. Ni bilo strokovnjakov, ni bilo materiala. Danes pa nudi steklarna luksuznega stekla v Rogaški Slatini popolnoma drugo lice. Na prvi pogled imamo občutek, da se tovarna šele gradi, kajti na vseh štirih koncih rastejo novi objekti. Tovarna se bo že v l.

V brusilnici Rogaške Slatine izvežbani brusilci izdelujejo najfinišni kristal.

dustrija razvija po določenem načrtu. Jugoslovanski steklarski izdelki so si že pridobili sloves tudi v tujini, ki kaže veliko zanimanje zanje.

Steklarna v Rogaški Slatini izdeluje samo luksuzno steklo in po kvaliteti izdelkov uspešno tekmuje na svetovnem trgu. Kristalne izdelke izvaža steklarna v Rogaški Slatini v Ameriko, Egipt, Dansko, Argentino itd. Zaradi dobre in lepe izdelave so naročila z inozemstva tako velika in številna, da se bo morala tovarna znatno povečati.

Steklarna v Rogaški Slatini obratuje že 20 let. Njen lastnik pred vojno je bil Nemec Albel, ki je bil obenem tudi lastnik steklarne v Hrastniku in skoraj vseh steklarn v Jugoslaviji. Že v predvojni dobi so bili izdelki slatinske steklarne tako dobri, da jih je Albel pošiljal v Nemčijo in Češko in jih od tam prodajal kot priznani nemški in češki kristal.

Kulturne vesti iz Slovenije

NOVA UČITELJSKA NA PRIMORSKEM

V novoosvojenih okrajih Slovenske Primorske je ljudska oblast posvetila posebno pozornost vzgoji učiteljskega kadra. Poleg učiteljske v Tolminu so bila odprta učiteljska v Št. Petru in Postojni, a v Skrilju pri Ajdovščini se je pričel 9-mesečni pedagoški kurz. Mladina je s prostovoljnim delom zgradila novo gimnazijo, ki je fašistična Italija slovenskemu prebivalstvu ni hotela dati.

NOVE UNIVERZE V LR MAKEDONIJI, BOSNI IN HERCEGOVINI

V kratkem časovnem razdobju sta bili odprti dve novi univerzi v Skoplju in v Sarajevu.

Univerza v Sarajevu je bila odprta v začetku decembra preteklega leta. Svečani akademiji ob priliki otvoritve univerze so prisostvovali predstavniki partije, zvezne vlade, vlad LR Bosne in Hercegovine, predstavniki JA in predstavniki univerz v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani in Skoplju. Z akademije so poslali pozdravne telegrame CK KPJ in tovarišu Titu.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

naj se poslužijo teh filmov in jih skušajo pokazati v naselbinah članom in drugim rojakom, s čemer se tudi pripomore našim rodnim bratom in sestram v stari domovini.

Društvo 47 SNPJ si šteje v dolžnost, da se iskreno zahvali vsem članom SNPJ, kateri so posetili našo prireditev. Zastopana so bila mesta St. Louis, Pana, Benld, Witt, Gillespie, Carlinville, Virden, Lincoln, Auburn in Lichfield, Ill. Enako tudi društvo izreka iskreno zahvalo sosednim društvom in članom iz mesta in okolice. Nadalje se tudi društvo lepo zahvaljuje vsem rojakom in drugemu občinstvu od blizu in daleč, kateri so posetili to našo prireditev ter tako pripomogli do dobrega uspeha v vseh ozirih.

John Goršek, tajnik

Razmišljanje o življenju

Canton, O. — Pri nas je vreme še vedno mrko in megleno. Nestrpno čakam pomladi. Gledam skozi odprto pri zadnjih vratih in opazujem oblake, ki se podijo po nebu. Tu in tam se posveti sonce skozi pretrgane oblake.

Naj zapišem številko 55. Od te odštejem 38 in tako zvem, da sem bil 17 let star, ko sem prišel v Ameriko. Ladja Titanic se je potopila en korak pred mojim nosom pred 38 leti. Nekaj ur je parnik, kateri je mene privlekel v novo domovino, prerezal globino, v katero je izginil Titanic. To je bilo l. 1912.

Da, 38 let bo letos poteklo, od kar sem pričel riti po raznih kanalih, šumih in tovarnah te velike republike. Sedaj pa sem pričel pešati. Moja glava je gola, usta okovana in kadar po-

gledam v zrcalo, vidim v njem staro Avstrijo in mojo novo domovino. Potem pa si natakem očala, da vidim še samega sebe in številko 55. Pod to številko se sedaj premičem, dokler ne dojam druge, seve, če mi bo sreča mila.

V teh letih mojega oranja v novi domovini ter pehanja od ene depresije do druge so razne revolucije poplavlile polovico sveta. Zginili so nekdanji močniki kraljevski dvorci in razcepili so se močnice kombinacije dveh carstev srednje Evrope. Ljudje so se pričeli otepati tujih nadvlad in domače zaostalosti.

Hujšega od smrti ni more biti. Tako si ljudje mislijo o svoji bodočnosti. Mnogi so že v toliko dozoreli, da so se počeli zavdati, da je pekel v življenju in ne po smrti. Rodiš se, odrasteš, zaljubiš in v skupnem življenju se rode otroci. Oni odrastejo, ti pa umrješ. To je vse! In jako enostavno... Ako znaš misliti jasno in ne dovoliš, da ti kdo omrači razum s praznim strahom o posmrtnem življenju se ti smrti ni treba bati. Ta čaka na nas vse.

Večkrat srečam kakega znanca, ki me dobro pogleda, nato pa pravi, da še dobro zgledam, dokler ne snamem z glave klobuka. Sam pri sebi pa si mislim, če bi me kolega videl zjutraj, ko se izvlečem iz slame, bi mislil, da sem prišel iz sibirskega pragozda.

Tako je. Zdelan človek še nekako zgleda, kadar si zatakne par cigar v gornji žep površnika, pod površnikom pa cvilijo izdelani udje kot sestave starega avtomobila.

Naj ob zaključku v mislih stopim k Erijskem jezeru, ki je oddaljeno 50 milj od tu. Človeške misli letijo v daljavo hitreje kot radijski valovi. Tam gori ob

Erijskem jezeru živi neki Tone, kateri že 40 let trguje z napredno literaturo. Ne samo, da napravi v tej trgovini nekaj evenka, marveč stoji nepremično in trdno na svojem polju kot najtrša kraška skala ter čuva nove in stare domobrance, da ne prebijejo preveč globoko v Tonetov teritorij. Naj živi, naš Tone! Valovi Erija pa naj pluskajo v umazane obraze onih, kateri so zatajili svojo mater.

Michael Chok

Avstralska vlada zahteva izključitev komunistov iz sindikatov

Iz Avstralije se poroča, da so na sestanku predsednika vlade Menzisa s predsednikom in glavnim tajnikom avstralske Generalne konfederacije dela razpravljali o vladnem predlogu, da se iz sindikalnega vodstva izključijo člani Komunistične stranke. Sindikalni voditelji so odklonili to zahtevo z obrazložitvijo, da je nemogoče izključiti izvoljene sindikalne funkcionarje zaradi njihovega političnega prepričanja.

ZASTOPNIKI LISTA PROSVETE

so vsi društveni tajniki in tajnice in člani, ki jih društva izvolijo v to svrhu.

Naši nastavljeni lokalni in potovalni zastopniki so določeni okraje so:

Louis Barbarich, za Milwaukee, Wis. in okolice.

Anton Jankovich, za Cleveland, Ohio in okolice.

Frank Klun iz Chisholma, Minn. in Chisholm in okolice.

Frank Cvetan iz Tire Hill, Pa. za srednje-vzhodno Penno.

Anton Zornik iz Herminie, Pa. za zapadno Pennsylvanijo.

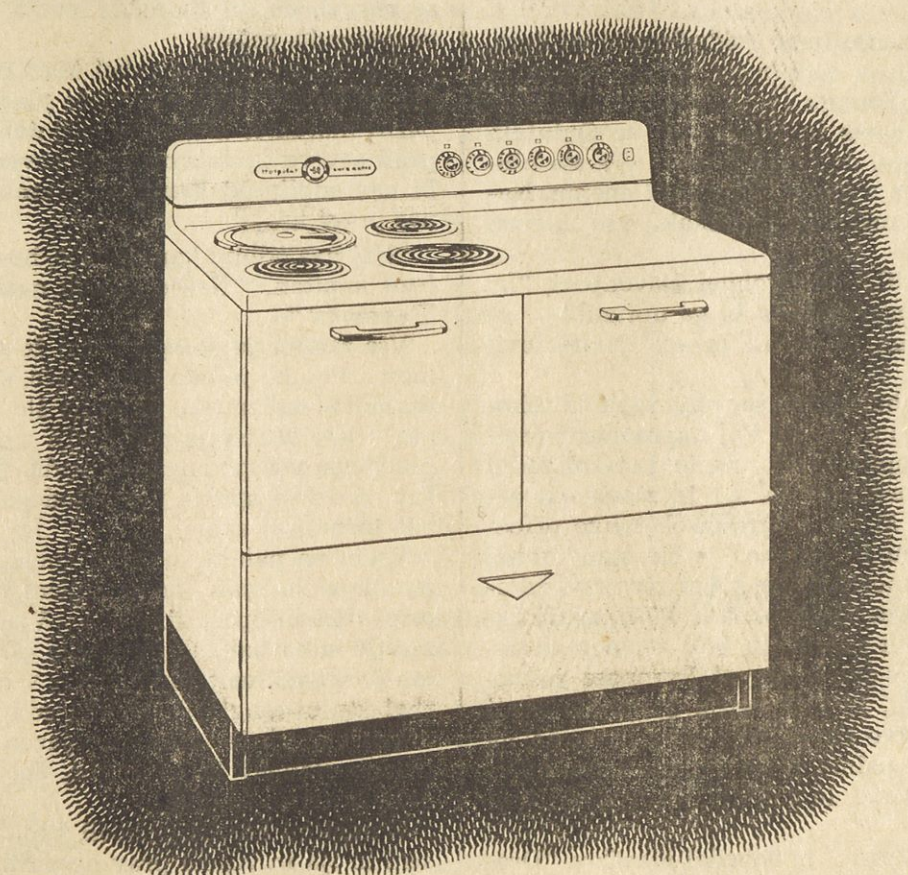
Poleg vseh teh pa lahko vsak član ali naročnik sam pošlje svojo naročnino direktno listu

PROSVETA

457 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

It's better because it's **ELECTRIC**

For Carefree Electric Cooking...
see the new **Hotpoint Electric Ranges**

Carefree Electric Cooking

at a thrifty price... Just

\$189⁹⁵

Ta krasno izdelani električni štedilnik vam da mnoge ugodnosti za vašo namišljeno-proračunsko ceno! Izdelan s slavnimi "Calrod" grelnimi deli... poznan povsod za dolgo življensko dobo in hitro gorkoto. Velika peč, kjer lahko skuhate dovolj jedila za deset oseb na enkrat! Peč je ovita

(Drugi Hotpoint štedilniki gor do \$399.95)

Instalacija stane samo \$20 v največ že obstoječih 1-2- in 3-družinskih popolnoma rezidenčnih poslopih v Chicagu

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

See the new 1950 Hotpoint Electric ranges today at any of these Edison Stores

72 West Adams Street
4749 North Western Ave. 3224 West 26th Street
4833 West Irving Park Road 424 East 47th Street
3138 North Lincoln Ave. 852 West 63rd Street
2733 North Milwaukee Ave. 9025 South Commercial Ave.
4231 West Madison Street 11046 South Michigan Ave.

or call **RANDOLPH 6-1234**

Your local dealer offers equally outstanding electric range values.

